

Sygn. akt I ACa 848/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Jastrzębska
Sędziowie :	SA Anna Bohdziewicz (spr.) SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa F. K.

przeciwko Stowarzyszeniu ROD(...) w J.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 22 kwietnia 2015 r., sygn. akt II C 47/14,

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska	SSA Ewa Jastrzębska	SSA Anna Bohdziewicz
-------------------------------------	---------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 848/15

UZASADNIENIE

Powód F. K. wystąpił z pozwem przeciwko (...) Związkowi (...), domagając się ustalenia jego członkostwa w (...) Związku (...) i związanego z nim przydziału działki nr (...) w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym(...) w J., ponadto zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Związek (...) w K. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów postępowania.

W toku procesu doszło do przekształcenia po stronie pozwanej. Postanowieniem z dnia 16.02.2015 r. Sąd Okręgowy w Katowicach wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Stowarzyszenie ROD (...) w J. i umorzył postępowanie przeciwko (...) Związkowi (...) w K..

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 77 złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Na uzasadnienie wydanego rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji przytoczył następujące motywy:

Powód od 15.05.1970 r. użytkował działkę nr (...) w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym (...) w J.. Począwszy od 27.07.1993 r. użytkownikiem tej działki był M. N. – zięć powoda. W związku z konfliktem z Zarządem ROD, powód przeniósł bowiem na zięcia prawo użytkowania działki. Jednocześnie powód został pozbawiony członkostwa w (...). W maju 2005 r., wskutek rozwiązania małżeństwa zięcia i córki powoda przez rozwód, działka została przyznana córce powoda – B. N., na jej wniosek. M. N. został pozbawiony członkostwa w (...). B. N. stała się prawnym użytkownikiem działki i dokonuje wszelkich opłat związanych z jej użytkowaniem. Powód nie ma wiedzy, aby M. N. wyraził zgodę na to, by działka została przydzielona jego byłej żonie.

B. N., po uzyskaniu przydziału działki, zmieniła zamki w drzwiach altany położonej na działce i wstawiła nowe szyby. Powód nie zaakceptował faktu, że prawnym użytkownikiem działki została jego córka. Nadal faktycznie użytkuje działkę: hoduje kury, uprawia ogród owocowo-warzywny, ponadto wymienił zamki w altanie wstawione przez córkę. Utrudnia córce użytkowanie działki, nie wyraża zgody, aby zagospodarowała działkę zgodnie ze swoją wolą. Na tym tle powstał między powodem a B. N. poważny konflikt. Córka boi się agresywnych zachowań ojca, unika kontaktu z nim na działce, przebywa tam tylko pod jego nieobecność. B. N. chce użytkować przedmiotową działkę. Sąsiedzi skarżą się na zapach związany z hodowlą kur oraz agresywne zachowania powoda. Córka powoda jest jednak bezsilna wobec działań ojca.

Pismem z dnia 2.10.2012 r. powód złożył (...) Związkowi (...) w K. oświadczenie o chęci przystąpienia do (...) wraz z wnioskiem o przydział działki nr (...) w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym (...) w J., podając, że działka została mu odebrana, ale fizycznie nadal jest w jego władaniu, a jednocześnie nie została nikomu przydzielona. Pismo zostało przekazane według właściwości do Polskiego Związku Działkowców ROD (...) w J.. (...) poinformował powoda w piśmie z dnia 7.12.2012 r., że nie jest możliwe uwzględnienie jego wniosku, ponieważ działka nr (...) jest użytkowana przez innego członka (...), zaś przyjęcie w poczet członków (...) jest możliwe w przypadku znalezienia wolnej działki rodzinnej. Po złożeniu przez powoda deklaracji członkowskiej w dniu 20.02.2013 r., pismem z dnia 3.04.2013 r. (...) Związek (...) w J. poinformował powoda, że podjął uchwałę nr (...), negatywnie rozpoznając jego wniosek. Podał, że działka nr (...) nie jest wolna i brak jest wolnej działki w ROD. Pismo z informacją o podjętej uchwale nr (...) oraz z wyjaśnieniem, że wszelkie umowy w przedmiocie dożywotniego użytkowania działki były bezzasadne, gdyż Regulamin ROD wykluczał posiadanie działki przez dwie rodziny, zostało przesłane do wiadomości powoda.

Zgodnie z treścią Statutu (...) Związku (...) z dnia 6.04.2006 r. z późn. zm., członkiem zwyczajnym (...) jest osoba fizyczna, będąca użytkownikiem działki w ROD (§ (...)). Osoba ubiegająca się o członkostwo zwyczajne składa pisemne oświadczenie woli o chęci przystąpienia do (...), które składa się w postaci deklaracji członkowskiej (§ (...)). Przyjęcie w poczet członków następuje na mocy uchwały zarządu ROD (§ (...)). Członkostwo w (...) wygasa w razie nieużytkowania lub niezagospodarowania działki w ROD w ciągu 9 miesięcy od jej przydzielenia (§ (...)).

W myśl § (...) Regulaminu ROD z dnia 7.04.2004 r. (stan na dzień 1.05.2012 r.) odmowa nadania członkostwa (...) i przydzielenia działki następuje w formie uchwały zarządu z uzasadnieniem i pouczeniem o prawie i terminie odwołania się do okręgowego zarządu. Współmałżonek członka (...) może ubiegać się o nadanie członkostwa (...) i przydział działki użytkowanej przez współmałżonka (§ (...)). Zmiana użytkownika działki może nastąpić w przypadku

rozwiązania małżeństwa przez rozwód i skreślenia z listy członków (...) (§ (...)). Rezygnacja z członkostwa (...) i prawa użytkowania działki złożona przez jednego z rozwiedzionych małżonków powoduje pozostawienie w dalszym użytkowaniu działki drugiemu z rozwiedzionych małżonków, jeżeli jest członkiem (...). Jeżeli rozwiedziony małżonek nie jest członkiem (...), a jego były współmałżonek zrzeknie się członkostwa Związku i prawa użytkowania działki, to zarząd wzywa go do złożenia deklaracji członkowskiej; po jej złożeniu Zarząd nadaje członkostwo (...) i prawo użytkowania działki (§ (...)).

Przedstawiony stan faktyczny wynika przede wszystkim z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd pierwszej instancji na wstępie wskazał, iż w sprawie znajdują zastosowanie unormowania ustawy z dnia 8 maja 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2005 r., Nr 169, poz. 1419 z późn. zm.). Zgodnie z art. 31 ust. 2 przywołanej zasady przydziału działek w rodzinnych ogrodach działkowych określa statut. Z kolei art. 32 stanowi, że w sprawach nabycia i utraty członkostwa w (...) oraz nabycia lub utraty użytkowania działki w rodzinnym ogrodzie działkowym zainteresowany może – po wyczerpaniu postępowania wewnątrz-organizacyjnego – dochodzić swoich praw na drodze sądowej.

Jak wynikało z poczynionych ustaleń, powód pismem z dnia 2.10.2012 r. złożył (...) Związkowi (...) w K. oświadczenie o chęci przystąpienia do (...) wraz z wnioskiem o przydział działki nr (...) w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym(...) w J., podając, że działka została mu odebrana, ale fizycznie nadal jest w jego władaniu, a jednocześnie nie została nikomu przydzielona. Pismo zostało przekazane według właściwości do (...) Związku (...) w J.. (...) poinformował powoda w piśmie z dnia 7.12.2012 r., że nie jest możliwe uwzględnienie jego wniosku, ponieważ działka nr (...) jest użytkowana przez innego członka (...), zaś przyjęcie w poczet członków (...) jest możliwe w przypadku znalezienia wolnej działki rodzinnej. Po złożeniu przez powoda deklaracji członkowskiej w dniu 20.02.2013 r., (...) Związek (...) w J. w dniu 3.04.2013 r. podjął uchwałę nr (...), negatywnie rozpoznając wniosek powoda, z tym uzasadnieniem, że działka nr (...) nie jest wolna i brak jest wolnej działki w ROD. Pismo z informacją o podjętej uchwale nr (...) oraz z wyjaśnieniem, że wszelkie umowy w przedmiocie dożywotniego użytkowania działki były bezzasadne (Regulamin ROD wykluczał posiadanie działki przez dwie rodziny), zostało przesłane do wiadomości powoda. Sąd Okręgowy wskazał, iż uchwała w zakresie przydzielenia działki córce powoda nadal funkcjonuje w obrocie prawnym.

W dalszej części rozważań Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny powoda jest przesłanką materialnoprawną powództwa o ustalenie. Musi on istnieć obiektywnie, aby uzasadnić żądanie ustalenia istnienia stosunku prawnego. Istnienie tego interesu jest kwestionowane w tej sytuacji, gdy równocześnie występuje obok także inna forma ochrony praw powoda.

Powód domagał się ustalenia istnienia członkostwa i związanego z tym przydziału działki. Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że skoro w ocenie powoda nabył on członkostwo, to może dochodzić swoich praw choćby wytaczając powództwo o wydanie nieruchomości (działki). Jednocześnie zauważył, że powód co prawda jest we władaniu działki (korzysta z niej), ale jak wynika z zeznań świadka B. N. nie jest to za jej przyzwoleniem, a świadek toleruje ten stan obawiając się zachowania powoda. Przytoczone okoliczności, zdaniem Sądu Okręgowego, przesądzają o braku interesu prawnego w wytoczeniu powództwa, skoro powodowi przysługuje powództwo o wydanie. Z tych też względów Sąd pierwszej instancji, stwierdzając brak interesu prawnego po stronie powoda w wytoczeniu powództwa o ustalenie, na podstawie art. 189 k.p.c., orzekł o jego oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 w zw. 99 k.p.c. w zw. § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.). Na zasądzone od powoda koszty procesu złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 60 złotych oraz opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony przez powoda, który domagał się ponownego rozpatrzenia sprawy, a pismo powoda w tym zakresie zostało potraktowane jako apelacja. Powód podtrzymał swoje dotychczasowe

twierdzenia i argumenty, wnosząc o uwzględnienie jego żądania i „przywrócenia mu prawa do działki”, którą nadal użytkuje. Powód zakwestionował ocenę dowodów dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, a nadto domagał się przesłuchania wszystkich wcześniej zawnioskowanych świadków, a w szczególności W. K.. Powód wywodził, że skoro złożył ponownie deklarację członkowską oraz nadal użytkuje działkę nr (...), to powinien zostać członkiem i wskazana działka powinna być mu przyznana.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie może odnieść skutku, gdyż zarzuty w niej zawarte nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń w sprawie, które znajdują oparcie w trafnie ocenionym materiale dowodowym. Przeprowadzona ocena dowodów nie narusza art. 233 § 1 k.p.c., nie wykracza bowiem poza ramy swobodnej oceny dowodów. Ponadto Sąd pierwszej instancji poczynił ustalenia odnośnie do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, nietrafny jest zatem zarzut wadliwego zaniechania przesłuchania wnioskowanych świadków, w tym W. K.. Sam fakt użytkowania przez powoda od wielu lat działki nr (...) nie jest sporny. Podkreślenia jednak wymaga, iż od czasu przydzielenia działki B. N. (po rozwodzie z M. N.) użytkowanie to odbywa się przy braku akceptacji tego stanu przez B. N.. Córka powoda nie podejmuje jednak żadnych stanowczych działań w tym kierunku z uwagi na obawę przed reakcją powoda. W tym stanie rzeczy nie było potrzeby przesłuchania W. K., który potwierdziłby fakt użytkowania działki przez powoda. Zgodnie z art. 229 k.p.c. nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną. Na okoliczność tę zeznawała zresztą B. N., która potwierdziła dalsze użytkowanie działki przez ojca, zaznaczając, że powód w istocie swoim zachowaniem utrudnia użytkowanie działki, która została jej przydzielona i za którą ponosi opłaty. W przeważającej części stan faktyczny wynika z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Wobec tego ustalenia Sądu Okręgowego zasługują na podzielenie, a tym samym Sąd odwoławczy przyjmuje je za własne, co czyni zbędnym ich powtarzanie.

Jak słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji, powód domaga się ustalenia członkostwa w stowarzyszeniu działkowców i związanego z nim prawa do użytkowania wskazanego ogrodu działkowego, dlatego tak sformułowane żądanie winno być rozpoznane w oparciu o art. 189 k.p.c.. W tym stanie rzeczy powód winien wykazać interes prawny w ustaleniu istnienia określonego stosunku prawnego. Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu stosunku członkostwa i związanego z nim prawa do użytkowania działki, gdyż przysługuje mu uprawnienie do poszukiwania ochrony przykładowo w drodze powództwa o wydanie działki. Pogląd ten nie wydaje się o tyle trafny, że po pierwsze ogród działkowy jest faktycznie w posiadaniu powoda, a po drugie ewentualne powództwo o wydanie (jak wskazuje Sąd) byłoby wytoczone przeciwko B. N., co jednak nie usunie ewentualnego stanu niepewności w stosunku do pozwanego stowarzyszenia. Pozwane stowarzyszenie nie byłoby wszak stroną tego procesu. Stan niepewności mogłoby natomiast usunąć powództwo o ukształtowanie prawa, czy też podważające uchwałę o odmowie przyjęcia powoda w poczet członków, po uprzednim wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego. W dacie wytoczenia powództwa obowiązywała ustawa z dnia 8 maja 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2005 r., Nr 169, poz. 1419 z późn. zm.), w której art. 32 przewidziano w sprawach nabycia członkostwa w (...) oraz nabycia lub utraty użytkowania działki w rodzinnym ogrodzie możliwość dochodzenia przez zainteresowaną osobę swoich praw na drodze sądowej, jednakże po wcześniejszym wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego. Powód niewątpliwie tego postępowania nie wyczerpał. Co prawda w sprawie brak dowodu doręczenia mu uchwały nr (...) wraz z pouczeniem, tym niemniej powód miał wiedzę o jej podjęciu, co wynika z uzasadnienia pozwu. Podobnie wskazana kwestia została uregulowana w obecnie obowiązującej (obowiązującej też w dacie orzekania przez Sąd Okręgowy) ustawie z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 9.01.2014 r.), gdzie w art. 50 ust. 1 także stawia się wymóg wcześniejszego wyczerpania postępowania wewnątrzorganizacyjnego. Ponadto w obecnie obowiązującym stanie prawnym prawo do działki (dzierżawa działkowa) nie jest związane z koniecznością bycia członkiem stowarzyszenia działkowców. Niezależnie od powyższych uwag należy podnieść, iż brak jest przepisu, który mógłby stanowić podstawę ustalenia stosunku prawnego wskazanego przez powoda. Okoliczność faktyczna w postaci wieloletniego użytkowania ogrodu działkowego nie rodzi po stronie powoda uprawnienia do uregulowania

tego stanu faktycznego w określony sposób. Ponadto działka nr (...) ma innego użytkownika. Subiektywne przekonanie powoda, iż w sposób nieprawny został pozbawiony prawa do działki nie znajduje żadnego oparcia w materiale sprawy. Przekazanie działki M. N. nastąpiło za zgodą powoda, a przejęcie działki przez B. N. po rozwodzie z mężem nastąpiło zgodnie z podjętą uchwałą. Brak akceptacji powoda dla tego stanu rzeczy nie oznacza, iż nie znajduje on umocowania w przepisach prawa i daje określone uprawnienia powodowi.

Z wszystkich wskazanych wyżej przyczyn apelacja powoda nie mogła odnieść skutku i jako niezasadna podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c.. O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono zgodnie z regułą odpowiedzialności na wynik sprawy i zasądono od przegrywającego powoda na rzecz przeciwnika 120 złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska SSA Ewa Jastrzębska SSA Anna Bohdziewicz